

OPȚIUNI DE DEZVOLTARE DURABILĂ PENTRU ÎNTRERPRINDEREA S.A. „BUCURIA”

Studenta: Crețu Tatiana

**Conducător: Crucerescu Cornelia,
conf. univ., .dr.**

Chișinău – 2021

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA

**Universitatea Tehnică a Moldovei
Facultatea Inginerie Economică și Business
Departamentul Economie și Management**

Admis la susținere

Șef Departament:

_____” _____ 2021

OPȚIUNI DE DEZVOLTARE DURABILĂ PENTRU ÎNȚREPRINDEREA S.A., BUCURIA”

Teză de master

Studenta: Crețu Tatiana, AA201-M

Conducător: Crucerescu Cornelia, conf.univ., dr.

Consultant:

Consultant:

Recenzent:

Chișinău – 2021

ADNOTARE

la teza de master „Opțiuni de dezvoltare durabilă pentru întreprinderea S.A., „Bucuria”, Crețu Tatiana, Chișinău, 2021

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări pentru fiecare capitol, bibliografie din 60 numiri, 71 pagini text de bază, 20 grafice, 25 tabele.

Cuvinte-cheie: sustenabilitate, analiză, economie, social, ecologie, eficiența managementului strategic, producere, produse de cofetărie, întreprinderile industriale, situația economică-financiară.

Scopul lucrării: consistă din raționalizarea activității întreprinderii S.A. „Bucuria” în contextul managementului de dezvoltare durabilă prin abordarea celor trei aspecte de sustenabilitate: economic, social și ecologic în baza diagnosticului situației existente și măsurilor de optimizare a acesteia.

Obiectivele generale: analiza cadrului național de dezvoltare durabilă al întreprinderilor industriale în sistemul de management strategic, cercetarea stării actuale în sectorul produselor de cofetărie din Republica Moldova și aprecierea poziției întreprinderii S.A. „Bucuria” în evoluția și problemele pieței, realizarea diagnosticului economico-financiar, uman, comercial al întreprinderii, evaluarea eficienței sistemului de management și de producere, procesarea informațiilor din punct de vedere calitativ și cantitativ și într-un final propunerea măsurilor de optimizare strâns legate de conceptul de dezvoltare durabilă prin argumentarea lor economică.

La realizarea cercetării și analize complete al lucrării respective s-a ținut cont de o condiționare reciprocă între capitole, dar în primul rând de o logică de examinare echitabilă:

Introducerea consistă din importanța și actualitatea temei abordate de argumentare a unor opțiuni de dezvoltare durabilă a întreprinderilor industriale din RM mai ales a celor reprezentante sectorului produselor de cofetărie. Potrivit argumentării obiectivului esențial, structurii tezei, detalierea scopului și obiectivelor de cercetare tema deține o însemnătate importantă în societate.

În Capitolul 1: „Performanța dezvoltării durabile în Republica Moldova în contextul integrării europene” sunt analizate laturile majore ale conceptului de dezvoltare durabilă, integrarea dezvoltării durabile în strategiile europene și situația existentă ce ține de sustenabilitatea Republicii Moldova prin abordarea aspectelor strategice și durabile al întreprinderilor industriale reprezentante.

În Capitolul 2: „Analiza economico-financiară a activității S.A. Bucuria” s-a reprezentat o analiză cuprinzătoare a sectorului produselor de cofetărie din RM și poziția întreprinderii S.A. „Bucuria” în situația existentă, precum o atenție deosebită s-a acordat indicatorilor economico-financiarilor datorită cărora se interpretează rezultatele în analiza SWOT pentru identificarea punctelor tari și slabe.

În Capitolul 3: „Argumentarea direcțiilor de dezvoltare durabilă a activității întreprinderii S.A. Bucuria” sunt elaborate măsuri de optimizare prin abordarea aspectelor: ecologic, social și economic în baza rezultatelor analizei cuprinzătoare al întreprinderii.

În concluzii și recomandări sunt formulate propuneri de abordare a managementului strategic.

ANNOTATION

to the master's thesis „**Sustainable development options for enterprise S.A., Bucuria**”, Crețu Tatiana, Chișinău, 2021

Thesis structure: introduction, three chapters, conclusions and recommendations for each chapter, bibliography from 60 names, 71 pages of basic text, 20 figures, 25 tables.

Key words: sustainable, analysis, economy, social, ecology, the efficiency of strategic management, production, confectionery products, industrial enterprises, economic-financial situation.

The thesis purpose is to rationalize the activity of the Bucuria joint-stock company in the context of sustainable management by approach the three aspects of sustainability: economic, social and ecological on the basis of the existing situation diagnostics and optimization measures.

Thesis general objectives: analysis of the national framework for sustainable development of industrial enterprises in the strategic management system, research of the current situation in the confectionery sector in the Republic of Moldova and assessment of the Bucuria joint-stock company's position in the evolution market, carrying out the economic-financial, human, commercial diagnosis of the enterprise, evaluating and processing information from quality and quantity point of view and finally, the proposal of optimization measures closely related to the concept of sustainability by their reasoning.

In the carrying out the research and whole analysis of the respective work was based on the mutual conditioning between all chapters, but firstly an exact researching logic of equitable examination:

The introduction includes the importance and actuality of the topic addressed in arguing sustainable development options for industrial enterprise from the Republic of Moldova, especially those representing the confectionery sector. According to the argument of the essential objective, thesis structure, detailed purpose and research objectives, the topic has an important significance in the society.

The major aspects of the concept of sustainable development, the integration of sustainable development in European strategies and the existing situation of sustainability in the Republic of Moldova by addressing the strategic and sustainable aspects of the representative enterprises are analyzed in the first chapter: „The performance of sustainable development in the Republic of Moldova in the context of European ntegration”.

Comprehensive analysis of the confectionery sector and the company's position in the existing situation, analysis of the economic and financial indicators which were interpreted in the SWOT analysis in order to identify the strengths and weaknesses were presented in the second chapter: „The economic-financial analysis of the activity of Bucuria joint-stock company”.

Optimization measures by approach the aspects of sustainability: ecological, social and economic based on the results of the comprehensive analysis of the enterprise are elaborated in the third chapter: „The reasoning directions of sustenaibility for the economic-financial activity at Bucuria company”.

Proposals for approaching strategic management are formulated in the conclusions.

CUPRINS:

INTRODUCERE	8
1. PERFORMANȚA DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN REPUBLICA MOLDOVA ÎN CONTEXTUL ÎNTEGRĂRII EUROPENE	10
1.1. Conceptul de dezvoltare durabilă.....	10
1.2. Integrarea dezvoltării durabile în strategiile europene.....	15
1.3. Dezvoltarea durabilă a Republicii Moldova în contextul integrării europene	20
2. ANALIZA ECONOMICO- FINANCIARĂ A ACTIVITĂȚII S.A. BUCURIA	25
2.1. Caracteristica generală a ramurei	25
2.2. Caracteristica generală a întreprinderii	30
2.3. Analiza structurii de conducere.....	34
2.4. Analiza activității de producție	37
2.5. Analiza activităților legate de organizarea și gestionarea resurselor umane	41
2.6. Analiza activității comerciale.....	44
2.7. Analiza financiară	48
2.8. Analiza SWOT	64
3. ARGUMENTAREA DIRECȚIILOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ A ACTIVITĂȚII ÎNTRINDERII S.A. „BUCURIA”	65
3.1. Alinierea aspectului social al dezvoltării durabile la întreprinderea S.A. „Bucuria”	65
3.2. Integrarea aspectului ecologic al dezvoltării durabile la întreprinderea S.A. „Bucuria”	67
3.3. Optimizarea eficienței energetice la întreprinderea S.A. „Bucuria”	69
CONCLUZII	72
BIBLIOGRAFIE	73

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța problemei abordate. Avansarea și progresul economic al întreprinderilor industriale din punct de vedere al conceptului de dezvoltare durabilă întrunită în toate cele trei dimensiuni fundamentale: economic, social și ecologic este una dintre cele mai eficace direcții de a demonstra competitivitatea pe piață, de a pleda creșterea capitalului propriu prin abordarea unor căi de optimizare a activității întreprinderii durabile în condițiile de prețuirea, favorizarea și conservarea resurselor naturale și a mediului ambiant. Importanța abordării conceptului de dezvoltare durabilă în Republica Moldova pe de o parte este stabilită de rolul său crucial în societate, în concordanță cu politica industrială durabilă și valoarea ei asupra evoluției și sporirii competitivității întreprinderilor industriale, iar din alt punct de vedere de susținere a materiei de inovație a părții tehnice și tehnologice, manageriale și de protecție a sectoarelor industriale.

Dezvoltarea durabilă din sectorul industrial, în special al sectorului de fabricare de cacao, ciocolatei și produselor zaharoase nu se dovedește a fi nici în declin nici în avânt, cu toate că concepția managementului durabil încurajează și impulsionează abordarea rațională a unui consum de resurse naturale, susținerea protejării mediului înconjurător și nu în ultimul rând stimularea aspectului social în cadrul întreprinderilor prin perfecționarea continuă al tehnicilor manageriale și inovaționale, în așa mod asigurând competitivitatea pe piață.

Actualitatea temei rezultă din obiectivele strategice și sarcinile durabile ale întreprinderilor industriale, pe alocuri impuse de stat prin abordările conform legislației statului în vigoare determinată de angajarea Republicii Moldova la punerea în aplicație a Agendei 2030 pentru dezvoltarea durabilă, a cărui obiectiv este implementarea planului de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate.

Metoda de cercetare a temei supuse analizei, se bazează pe convicțiunea multilaterală că activitatea economică a întreprinderilor industriale în clauzele angajamentelor curente de competitivitate de piață nu se orientează doar spre măsuri de sporire a profitului sau capitalului propriu, dar și pe concentrare și mobilizarea forțelor de eco-responsabilitate, unind toate cele trei dimensiuni importante ale managementului strategic: economic, social și ecologic. Managementul strategic constituie, astfel un cadru însemnat în formarea avantajului competitiv, asigurându-se abordarea durabilă în gestionarea potențialurilor de resurse umane, financiare, materiale, iar necesitatea perpetuă de sistematizare și desăvârșire a managementului strategic în întreprinderile industriale, și mai ales în cele din sectorul de fabricare de cacao, ciocolatei și a produselor zaharoase determină actualitatea temei de cercetare.

Actualmente, după părerea autorului, poziția sectorului de fabricare de cacao, ciocolată, produse zaharoase de cofetărie este necorespunzătoare, factorii cruciali fiind ipostaza economico-financiară pe piață fluctuantă, sistemul de conducere inactual, metodologiile și procedeele legate de aspectele dezvoltării durabile care lipsesc dar sunt necesare cerințelor economiei de piață și activitatea constrânsă atribuită laturilor manageriale și necorespunderea eficacității acestora. Este de specificat că lipsa unui plan durabil

și strategic și a unei viziuni unice asupra componentelor sistemului de management strategic definit și precizat de optimizarea și evoluția activității de producere și manageriale a întreprinderilor industriale, și mai ales a întreprinderilor din sectorul de fabricare a produselor de cofetărie dictează un comportament riscant contribuind ca să se desfășoare în mod echivoc cu o funcționarea abrogată, neavând obiective generale și specifice în mod prielnic determinate, ceea ce prejudiciază și limitează sporirea nivelului de competitivitate pe piață a sectorului respectiv și indicatorii economico-financiari a acestora.

Obiectivul decisiv al respectivei teme supuse cercetării constă în efectuarea unei analize și documentarea amplă și detaliată a activității economico-financiare, manageriale și de producere a întreprinderii S.A. „Bucuria”, procesarea și sinteza rezultatelor în așa mod formulând concluziile necesare precum și stabilirea unor măsuri de optimizare în concordanță cu aspectele de dezvoltare durabilă.

Structura prezentei lucrări conține detalierea conceptului de dezvoltare durabilă și importanța acestuia în performanța Republicii Moldova în contextul de integrare europeană, efectuarea unei analize generale a ramurii produselor de cofetărie precum și examinarea amănunțită a activității întreprinderii S.A. „Bucuria” prin analiza activității economico-financiară, a structurii de conducere, activității de producere, a celei legate de organizarea și gestionarea resurselor umane și a activității comerciale iar în final preconizarea unor recomandări de optimizare a activității întreprinderii în corespundere cu aspectele dezvoltării durabile: economic, social și ecologic.

Scopul și obiectivele tezei. Potrivit faptului că raționalizarea activității întreprinderii în contextul eficacității managementului strategic este puterea importantă a întreprinderii, ce asigură în primul rând competitivitatea pe piață, conform metodei de cercetare inițiat și abordat în lucrarea respectivă, scopul însemnat a consistat în stabilirea cadrului teoretic și practic al eficientizării activității întreprinderii prin abordarea aspectelor social, economic și ecologic al dezvoltării durabile. Acest scop a determinat următoarele obiective de cercetare:

- ✓ analiza și sinteza cadrului teoretic și practic al conceptului de dezvoltare durabilă în sistemul de management strategic;
- ✓ analiza situației curente a ramurii produselor de cofetărie din punct de vedere al evoluției și al eficienței activității întreprinderilor din acest sector;
- ✓ identificarea modelelor de eficientizare a activității manageriale și de producere utilizate în practica națională;
- ✓ constatarea unor abordări de modelare al managementului strategic din perspectiva factorilor de competitivitate pe piață și identificarea soluțiilor de eco-capacitate, eco-eficiență și eco-echitate;
- ✓ perfecționarea modelului de implementare a managementului durabil prin sistem de măsuri de optimizare a aspectului economic, social și ecologic al întreprinderii;

BIBLIOGRAFIE

1. Achim M. *Analiza economico-financiară*. Cluj-Napoca: Editura Risoprint, 2010
2. Adaptarea Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă la Contextul Republicii Moldova, [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: http://www.md.undp.org/content/dam/moldova/docs/Publications/Targets_ONU_RO.pdf
3. *Anuarul Statistic al Republicii Moldova 2020*. Chișinău, 2020
4. Bălănuță V. *Analiza gestionară a întreprinderii*. Chișinău: ASEM, 2003
5. Bălănuță V. *Diagnosticul și estimarea profitului întreprinderii*. Revista Contabilitate și audit nr.5, 2002
6. Bălănuță V. *Diagnosticul și estimarea patrimoniului întreprinderii și eficienței utilizării activelor în contextul restructurării activității de producție*. Revista Contabilitate și audit nr.6, 1999
7. Bălănuță V. *Diagnosticul și estimarea surselor de constituire a patrimoniului întreprinderii și eficiența utilizării pasivelor*. Revista Contabilitate și audit nr.10, 1999
8. Brezeanu P. (coordonator) *Diagnostic financiar – instrumente de analiză financiară*. București: Editura Economică, 2003
9. Bugaian L. *Managementul producției la întreprinderile industriei alimentare*. Chișinău: Tipografia A.Ș.M., 2008
10. *Caracteristica întreprinderii S.A. Bucuria*, [citat 11.2021]. Disponibil: <https://www.bucuria.md/rom/despre-companie>
11. *Care sunt Obiectivele de Dezvoltare Durabilă* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/sustainable-development-goals.html>
12. *Către o economie ecologică globală și o mai bună guvernare*, [citat 10.2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_11_754
13. *Către o Uniune tot mai durabilă până în 2030 – Concluzii ale Consiliului* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2019/07/C%C4%83tre-o-Uniune-tot-mai-durabil%C4%83-p%C3%A2n%C4%83-%C3%AEn-2030-9-Aprilie-2019.pdf>
14. *Către reducerea la zero a poluării aerului, apei și solului* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <https://www.euractiv.ro/eu-elections-2019/ce-prevede-planul-de-actiune-al-ue-catre-reducerea-la-zero-a-poluarii-aerului-apei-si-solului-24163>
15. *Ce înseamnă dezvoltarea durabilă și economia verde*, [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <http://green.gov.md/pageview.php?l=ro&idc=30>

16. *Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei*. Chișinău, 2009
17. *Clasificarea întreprinderilor* [citat 11.2021]. Disponibil:
<http://www.antreprenor.su/2012/03/clasificarea-intreprinderilor.html>
18. *Consiliul de asociere UE-Republica Moldova* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil:
<https://www.consilium.europa.eu/ro/meetings/international-ministerial-meetings/2019/09/30/>
19. Crecană C. *Analiza economico-financiară*. București: Editura Economică, 2006
20. Crețu T. *Dezvoltarea industrial durabilă a Republicii Moldova în contextual integrării europene*. În: Conferința tehnico-științifică a studenților, masteranzilor și doctoranzilor. 23-25 martie 2021 p. 195-198
21. Crucerescu C. Ciloci R. *Dezvoltarea Industrială Durabilă în Contextul Integrării Europene*, [online]. [citat 10.2021]. Disponibil:
http://repository.utm.md/bitstream/handle/5014/17398/Dezvoltarea-industrial-a-Note-curs_DS.pdf?sequence=1&isAllowed=y
22. *Dezvoltarea durabilă: UE își stabilește prioritățile* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil:
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_16_3883
23. *Dialogul RM-UE privind liberalizarea regimului de vize* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <https://mfa.gov.md/ro/content/dialogul-rm-ue-privind-liberalizarea-regimului-de-vize>
24. Dumitrescu D., Dragotă V. *Evaluarea întreprinderilor*. București: Editura Economică, 2000
25. *Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC2020&from=RO>
26. Georgescu N., Robu V. *Analiza economico-financiară*. București: Editura ASE, 2001
27. Gheorghiu Al. (coordonator) *Analiza activității economice a întreprinderilor*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1982
28. Gheorghită M. *Economia întreprinderii industriale: Manual universitar*. Chișinău: Editura Cuvîntul-ABC, 2011
29. Hotărârea Guvernului Nr. 912 din 25.07.2016 cu privire la instituirea Consiliului Național de Coordonare pentru Dezvoltarea Durabilă, [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94139&lang=ro
30. *Întreprinderile reprezentante sectorului de cofetărie*, [citat 11.2021]. Disponibil:
<https://md.kompass.com/a/produse-de-patiserie-si-de-cofetarie/03590/>

31. Lezeu D.N. *Analiza situațiilor financiare ale întreprinderii*, București: Editura Economică, 2004
32. *Obiectivele de Dezvoltare Durabilă*, [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: <https://cancelaria.gov.md/ro/apc/despre-obiectivele-de-dezvoltare-durabila>
33. *O nouă Strategie industrială pentru Europa* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0102&from=EN>
34. *Pactul verde european* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/green-deal/>
35. *Pactul Ecologic European* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Pactul_Ecologic_European
36. *Politica de competitivitate a Europei* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: <https://www.consilium.europa.eu/ro/council-eu/configurations/compet/>
37. *Relațiile dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: https://ro.wikipedia.org/wiki/Rela%C8%9Biile_dintre_Republica_Moldova_%C8%99i_Uniunea_European%C4%83
38. *Rezultatele Anchetei Structurale în Întreprinderi 2019*. Chișinău, 2020
39. Robu V., Georgescu N. *Analiză economico-financiară* [online]. București: Biblioteca digitală [citată 11.2021]. Disponibil: <http://www.amac.md/Biblioteca/data/22/8/VI/13.pdf>
40. *Sistem fotovoltaic Hybrid* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: <https://amper.md/produs/sistem-fotovoltaic-hybrid/>
41. Standardul Național de Contabilitate 5 „Prezentarea Rapoartelor Financiare” aprobat prin Ordinul Nr. 118 din 06.08.2013. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 177-181
42. *Statistica Teritorială 2020*. Chișinău, 2020
43. *Stație de epurare a apelor uzate industriale* [online]. [citată 12.2021]. Disponibil: <https://www.rezervoare.md/ro/product/statii-de-epurare-ape-uzate-industriale/>
44. *Strategia de Dezvoltare Durabilă a UE revizuită* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: https://strategia.cndd.ro/dbimg/27_fisiere_fisier.pdf
45. *Strategia industrială europeană* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_ro
46. Sursele de informații acordate de către întreprindere

47. *Sustenabilitatea*, [online]. [citată 10.2021]. Disponibil:
<https://ro.wikipedia.org/wiki/Sustenabilitate>
48. *Sustenabilitatea – ce înseamnă și ce presupune*, [online]. [citată 10.2021]. Disponibil:
<https://stratos.ro/sustenabilitatea-ce-este-si-cum-pot-castiga-de-pe-urma-ei-toate-business-urile/>
49. Șușu Ș. *Analiză economico-financiară*. Suceava, 2016
50. Tcaci N., Tcaci A. *Diagnostic financiar*, Chișinău: CEP USM, 2020 – 213 p. ISBN 978-9975-152-11-2 [online]. [citată 11.2021]. Disponibil:
<http://dspace.usm.md:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/3255/Tcaci.pdf?sequence=1&isAllowed=y&fbclid=IwAR1f-N5Cr3qSVZUgpqcBKMXOpUfPDJE3Hsm-EpHjBHfyJZsUGfrUoF7rZuk>
51. Tofan T. *Evoluția în timp și dezvoltarea conceptului de dezvoltare durabilă* [online]. Chișinău, 2014 [citată 10.2021]. Disponibil:
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Evolutia%20in%20timp%20si%20dezvoltarea%20conceptului%20de%20dezvoltare%20durabila.pdf.pdf
52. *Transformarea lumii noastre: Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/08/Agenda-2030_RO.pdf
53. Țiriulnicova N. *Analiza rapoartelor financiare*. Chișinău: Editura ASEM. 2004
54. UN Brundtland Commission Report (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.
55. *Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10138-2017-INIT/ro/pdf>
56. *Un viitor digital pentru Europa* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil:
<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/a-digital-future-for-europe/>
57. *Uniunea Europeană și Republica Moldova* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil:
https://eeas.europa.eu/archives/delegations/moldova/documents/more_info/a3moldova_itog_cr_mo.pdf
58. *Următorii pași către un viitor european durabil. Acțiunea europeană pentru durabilitate* [online]. [citată 10.2021]. Disponibil:
[https://ec.europa.eu/transparency/documentsregister/detail?ref=COM\(2016\)739&lang=ro](https://ec.europa.eu/transparency/documentsregister/detail?ref=COM(2016)739&lang=ro)

59. *Viitorul nostru comun: Către dezvoltare durabilă*, [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: [https://www.academia.edu/26067697/Viitorul nostru comun Catre dezvoltare durabila](https://www.academia.edu/26067697/Viitorul_nostru_comun_Catre_dezvoltare_durabila)
60. *Zona de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare UE-Moldova* [online]. [citat 10.2021]. Disponibil: <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/ro/content/zona-de-liber-schimb-aprofundata-si-cuprinzatoare-ue-moldova>